

1137.

UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

z dnia 6 lipca 1950 r.

w sprawie zatwierdzenia instrukcji o sposobie wykonywania kontroli przez organy Najwyższej Izby Kontroli.

Na podstawie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 9 marca 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 74) — Rada Państwa postanawia zatwierdzić instrukcję o sposobie wykonywania kontroli państwowej przez organy Najwyższej Izby Kontroli, uchwaloną przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli w dniu 15 czerwca 1950 r., stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

**PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ
PRZEWODNICZACY RADY PAŃSTWA Bolesław Bierut**

Załącznik do uchwały Rady Państwa z dnia 6 lipca 1950 r. (poz. 1137).

INSTRUKCJA

o sposobie wykonywania kontroli przez organy Najwyższej Izby Kontroli, uchwalona przez Kolegium Najwyższej Izby Kontroli i zatwierdzona przez Radę Państwa na podstawie art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 9 marca 1949 r. o kontroli państwowej (Dz. U. R. P. Nr 13, poz. 74).

**I. ORGANA PRZEPROWADZAJĄCE KONTROLĘ ORAZ
ICH UPRAWNIENIA I OBOWIĄZKI.**

§ 1. Kontrolę przeprowadzają:

- a) organa kontroli państwowej,
- b) urzędnicy Najwyższej Izby Kontroli na podstawie każdorazowo otrzymanych pisemnych upoważnień właściwych organów kontroli państwowej.

§ 2. Udział w kontroli przedstawicieli organów kontroli społecznej i resortowej oraz Prokuratury regulują przepisy o współdziałaniu tych organów z Najwyższą Izbą Kontroli.

§ 3. 1. Kontrolę przeprowadza się jednoosobowo lub w zespole.

2. Każdy uczestnik zespołu, który nie jest organem kontroli państwowej, powinien mieć pisemne upoważnienie, wydane przez właściwy organ albo przez władzę, która go delegowała.

3. Kierownika zespołu wyznacza organ kontroli państwowej, który zarządził przeprowadzenie kontroli.

§ 4. Właściwy organ kontroli państwowej może zwrócić się o udział przedstawicieli inspekcji, nadzoru, ochrony skarbowej lub innych organów, powołanych do wykonywania czynności inspekcyjnych i nadzorczych, w kontroli przeprowadzanej w jednostkach, do których wymienieni przedstawiciele mają z urzędu prawo wstępu, z tym, że ich udział w kontroli ogranicza się do spraw, objętych ich zakresem działania, a z odnośnych czynności kontrolnych sporządza się oddzielne protokoły.

§ 5. 1. Organa kontroli państwowej mogą powołać dla zbadania ściśle określonych spraw biegłych i rzeczoznawców, którzy wykonują swe czynności na podstawie każdorazowo otrzymanych pisemnych upoważnień; nie podpisują oni protokołów kontroli, a pisemne sprawozdanie z dokonanych czynności wraz z opinią składają organowi kontroli, który ich powołał.

2. Jeżeli biegły lub rzeczoznawca powołany jest dla dokonania określonych czynności bez udziału przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli, właściwy organ kontroli państwowej zawiadamia o tym pisemnie kierownika kontroliowanej jednostki, podając zarazem ściśle zakres czynności biegłego lub rzeczoznawcy oraz zleconych mu do zbadania spraw.

§ 6. 1. Celem zabezpieczenia stawienia świadków, biegłych, rzeczoznawców i osób interesowanych oraz złożenia przez nich wyjaśnień, organa przeprowadzające kontrolę postępują w myśl przepisów o postępowaniu administracyjnym.

2. Strony, świadkowie i biegli winni niestawienia na wezwanie przeprowadzającego kontrolę lub odmowy żądanych wyjaśnień lub zeznań na piśmie bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegają karze pieniężnej i mogą być sprowadzeni przymusowo.

§ 7. Jeżeli czynności kontrolne tego wymagają, organ przeprowadzający kontrolę może żądać wykonania w odpowiednim określonym terminie przez jednostkę kontrolowaną określonych czynności pomocniczych, jak np. dokonania rozliczeń materiałowych, zestawień rachunkowych, sporządzenia odpisów, wyciągów, wykazów statystycznych itp., o czym należy uczynić stosowną wzmiankę w protokole kontroli.

§ 8. 1. Jeżeli zachodzi potrzeba zabezpieczenia dowodów uchybień lub przestępstw, przeprowadzający kontrolę ma prawo postąpić w sposób, gwarantujący nienaruszalność dowodów (np. przez zalakowanie, opieczetowanie itp.), a w braku warunków lokalnych dla zabezpieczenia dowodów może je zabrać, o czym sporządza protokół, którego odpis pozostawia kierownikowi kontrolowanej jednostki.

2. O zabezpieczeniu lub zabraniu dowodów sporządza się odpowiednią wzmiankę w protokole kontroli.

3. Zwolnienie dowodów od zabezpieczenia lub zwrot zabranych dowodów może zarządzić tylko właściwy organ kontroli państwowej.

§ 9. Przeprowadzający kontrolę lub uczestniczący w niej powinien wyłączyć się od dokonywania czynności kontrolnych w przypadkach, przewidzianych w art. 7 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 341), w szczególności jeżeli: 1) kontrola dotyczy spraw, w których on sam jest zainteresowany, 2) wynik kontroli może oddziaływać na jego osobiste prawa i obowiązki, 3) w wyniku kontroli zainteresowane są osoby mu bliskie.

§ 10. Przeprowadzający kontrolę nie ma prawa zlecić komukolwiek wykonania czynności kontrolnych, do których został delegowany.

II. CZYNNOSCI PRZYGOTOWAWCZE.

§ 11. 1. Organ kontroli państwowej, zlecający kontrolę, podaje osobie, delegowanej do przeprowadzenia kontroli, tematykę kontrolną, udziela wiążących wytycznych co do zakresu i charakteru kontroli oraz określa termin dla jej przeprowadzenia.

2. Jeżeli wynikiem w czasie kontroli okoliczności oraz konieczność pełniejszego oświetlenia badanej sprawy tego wymagają, organ kontroli państwowej, który zlecił kontrolę, może na wniosek przeprowadzającego kontrolę rozszerzyć zakres kontroli i przedłużyć termin jej przeprowadzenia.

§ 12. Kontrole przeprowadza się w dniach i godzinach urzędowych, obowiązujących w jednostce kontrolowanej;

jednakże w razie potrzeby można — po uzgodnieniu z kierownikiem jednostki kontrolowanej — przeprowadzić kontrolę również w dniach i godzinach pozaurzędowych.

§ 13. 1. Przed podjęciem kontroli osoba delegowana do jej przeprowadzenia zawiadamia kierownika jednostki kontrolowanej o przystąpieniu do czynności kontrolnych, okazując upoważnienie i legitymację służbową, a jeżeli kontrolę przeprowadza organ kontroli państwowej — tylko legitymację służbową.

2. Kierownik jednostki kontrolowanej powinien wydać zarządzenia niezbędne dla umożliwienia przeprowadzenia kontroli oraz sporządzenia protokołu kontroli w jednostce kontrolowanej.

3. Kontrolę przeprowadza się w obecności kierownika jednostki kontrolowanej lub upoważnionego przez niego pracownika, jednakże ich nieobecność nie jest przeszkodą dla przeprowadzenia kontroli.

III. CZYNNOSCI KONTROLNE.

§ 14. Kontrolę przeprowadza się w siedzibie kontrolowanej jednostki oraz w miejscu wykonywania jej zadań.

§ 15. 1. Zarządzenia doraźne w toku kontroli wydaje się na piśmie, a ich odbiór kwituje kierownik jednostki kontrolowanej na odpisie zarządzenia.

2. Odpisy zarządzeń doraźnych należy dołączyć do protokołu kontroli niezależnie od opisu sprawy w protokole.

§ 16. O zarządzeniach doraźnych, wydanych w przypadku stwierdzenia nadużyć finansowych lub gospodarczych, celem zabezpieczenia majątku i dowodów i zapobieżenia dalszej szkodzi oraz o przekazaniu spraw rzeczownikowi dyscyplinarnemu lub organowi powołanemu do ścigania przestępstw, w razie ujawnienia wykroczenia służbowego albo przestępstwa, przeprowadzający kontrolę zawiadamia niezwłocznie władzę zwierzchnią lub nadzorczą, bądź kierownika jednostki kontrolowanej oraz Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

§ 17. 1. W razie stwierdzenia w toku kontroli uchybień w zakresie przestrzegania dyscypliny finansowej, w szczególności nieprawidłowego zaszerzowania pracowników, wypłacania w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami uposażań, dodatków i premii, przeprowadzający kontrolę zwraca się do kierownika jednostki kontrolowanej z żądaniem niezwłocznego usunięcia stwierdzonych uchybień.

2. Jeżeli kierownik kontrolowanej jednostki odmówi żądaniu, określonego w pkt. 1, przeprowadzający kontrolę sporządza o tym niezwłocznie protokół i przysyła go właściwemu organowi kontroli państwowej z wnioskiem o wydanie odpowiedniego postanowienia.

§ 18. Zarządzenia doraźne, wydane w toku kontroli, mogą być cofnięte przez Prezesa Najwyższej Izby Kontroli lub przez upoważniony przez niego organ kontroli państwowej.

§ 19. 1. O odstąpieniu od kontroli lub od dokonania określonych czynności kontrolnych wskutek okoliczności niezależnych od przeprowadzającego kontrolę — sporządza się protokół.

2. O odstąpieniu od dokonania czynności kontrolnych wskutek przyczyn, związanych z osobą przeprowadzającego kontrolę, zawiadamia się niezwłocznie właściwą władzę przełożoną.

§ 20. Przeprowadzający kontrolę zamieszcza wzmiankę o dokonaniu kontroli w księdze kontroli jednostki kontrolowanej.

IV. PROTOKÓŁ KONTROLI.

§ 21. 1. Protokół kontroli sporządza się w siedzibie jednostki kontrolowanej.

2. Protokół kontroli podpisują natychmiast po jego sporządzeniu przez przeprowadzającego kontrolę osoby, wymienione w § 24.

3. Jeden egzemplarz protokołu kontroli przeprowadzający kontrolę doręcza kierownikowi jednostki kontrolowanej.

4. Protokół kontroli sporządza się w takiej ilości egzemplarzy, aby nie zachodziła potrzeba dokonywania ich odpisów.

§ 22. Stwierdzone w toku kontroli fakty należy objąć jednym protokołem kontroli, chyba, że instrukcja niniejsza stanowi inaczej (§§ 4, 8, 17), albo jeżeli wymaga tego dobro kontroli lub gdy kontrola obejmuje samodzielne działy organizacyjne kontrolowanej jednostki.

§ 23. 1. W protokole kontroli opisuje się stwierdzone w toku kontroli fakty.

2. Przy opisie stwierdzonych w toku kontroli uchybień, w szczególności przeciwko przepisom finansowym lub zarządzeniom właściwych władz w sprawach gospodarczych,

należy celem uzasadnienia odnośnych twierdzeń powołać się w protokole kontroli w miarę możliwości na odpowiednie przepisy prawa, zarządzenia, instrukcje lub dokumenty urzędowe.

§ 24. Protokół kontroli powinien w szczególności zawierać:

- a) imię, nazwisko i stanowisko służbowe przeprowadzającego kontrolę, uzasadnienia kontroli, czas trwania kontroli oraz datę sporządzenia protokołu,
- b) nazwę kontrolowanej jednostki oraz okres objęty kontrolą,
- c) imiona i nazwiska oraz stanowiska służbowe osób asystujących i udzielających wyjaśnień w toku kontroli,
- d) obiektywnie, jasno i wyczerpująco stwierdzone w toku kontroli fakty w oparciu o dokumenty, wyjaśnienia osób interesowanych i zeznań świadków oraz naocznie stwierdzony faktyczny stan rzeczy,
- e) stwierdzenie, czy do protokołu nie wniesiono zastrzeżeń oraz że odpis protokołu pozostawiono w jednostce kontrolowanej,
- f) wykaz załączników do protokołu,
- g) podpisy: kontrolującego (kontrolujących), osób biorących udział w kontroli, kierownika jednostki kontrolowanej, względnie kierownika kontrolowanego działu i osób asystujących przy kontroli.

§ 25. 1. W razie odmowy podpisania protokołu przez osoby asystujące przy kontroli lub przez kierownictwo jednostki kontrolowanej — osoby te obowiązane są zamieścić pod protokołem wzmiankę o przyczynach odmowy podpisania protokołu.

Gdyby motywy odmowy uzasadniały uzupełniające skontrolowanie kwestionowanych fragmentów protokołu, kontrolujący winien tego dokonać, nadmieniacząc o tym w protokole.

W razie odmowy podania motywów, przeprowadzający kontrolę stwierdza to w protokole.

2. Przedstawicielom jednostek kontrolowanych oraz osobom udzielającym wyjaśnień przysługuje prawo wnoszenia uwag i wyjaśnień do protokołu kontroli, nadto mogą składać pisemne wyjaśnienia do protokołu.

§ 26. Przeprowadzający kontrolę przekazuje protokół wraz z wnioskiem pokontrolnym oraz innymi materiałami kontrolnymi właściwemu organowi kontroli państwowej, który na tej podstawie wydaje dalsze zarządzenia.

V. SPRAWOZDANIE Z KONTROLI.

§ 27. Przeprowadzający kontrolę sporządza niezależnie od protokołu kontroli sprawozdanie, bezzwłocznie po zakończeniu kontroli. Sprawozdanie jest dokumentem wewnętrznym Najwyższej Izby Kontroli i powinno zawierać:

- a) zakres spraw objętych kontrolą, zwięzły opis spostrzeżeń i uwag z przeprowadzonej kontroli, naświetlających charakterystyczne cechy działalności kontrolowanej jednostki,
- b) zwięzłe naświetlenie wyników kontroli oraz omówienie załączonych do protokołu tablic i wykazów,
- c) nie ujęte w protokole sprawy personalnej odpowiedzialności za stwierdzone uchybienia i poważniejsze usterki w działalności kontrolowanej jednostki,
- d) opinię, czy zakres kontroli i czas jej przeprowadzenia był dostateczny, przyczyny ewentualnego rozszerzenia zakresu lub przekroczenia czasu kontroli oraz celowość dalszych kontroli,
- e) szczegółowo opracowane wnioski pokontrolne, zawierające zasadniczą treść dla opracowania wystąpienia pokontrolnego.

VI. UCZESTNICTWO ORGANÓW NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI W KOMISJACH, POWOŁYWANYCH PRZEZ WŁADZE I URZĘDY PAŃSTWOWE ORAZ JEDNOSTKI GOSPODARKI USPOŁECZNIONEJ.

§ 28. Organy kontroli Najwyższej Izby Kontroli mogą uczestniczyć:

- a) w pracach komisji powołanych przez władze i urzędy państwowe lub jednostki gospodarki uspołecznionej dla wykonania określonych przepisami czynności w dziedzinie spraw finansowych i gospodarczych (odbiór dostaw i robót, ustalenia wartości majątku, uznanie majątku za niezdatny do użytku i spisanie go z ewidencji, sprzedaż lub wprowadzenie zmian w stanie majątku, ustalenie stanu inwentarza i jego wartości, zbadanie bilansów przedsiębiorstw, ustalenie rozmiaru strat, powstałych wskutek wypadków zawnionych i niezawnionych, przeprowadzenie rewizji w zakresie finansowo-gospodarczym itp.),

b) w przetargach na dostawy, roboty i usługi.

§ 29. Przedstawiciele Najwyższej Izby Kontroli nie wchodzi w skład komisji z prawem głosu decydującego. Ich podpisy na protokołach i uchwałach komisji oznaczają tylko stwierdzenie uczestnictwa w pracach komisji.

§ 30. Uczestnictwo przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli w komisjach ma na celu ochronę i zabezpieczenie interesów Skarbu Państwa oraz kontrolowanie czynności komisji lub przebiegu przetargu pod względem zgodności postępowania z obowiązującymi przepisami, w szczególności przez:

- a) zgłaszanie zastrzeżeń do protokołu w razie podjęcia uchwał sprzecznych z celowością, gospodarnością, legalnością i rzetelnością w zakresie działalności finansowej, gospodarczej i organizacyjno-administracyjnej,
- b) zgłaszanie sprzeciwu do protokołu w razie domniemania, że Skarb Państwa może być narażony na straty.

§ 31. Przedstawiciele Najwyższej Izby Kontroli, uczestniczący w pracach komisji lub obecni przy postępowaniu przetargowym, składają właściwemu organowi kontroli pisemne sprawozdanie z dokonanych czynności i poczynionych spostrzeżeń.

§ 32. Uczestnictwo przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli w pracach komisji lub w przetargach zależy od uznania właściwego organu kontroli. Nieobecność przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli nie wstrzymuje działania komisji lub prowadzenia przetargu.

§ 33. 1. Zgłoszenie zastrzeżenia przez przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli powoduje wystąpienie właściwego organu kontroli w trybie art. 28, względnie postanowienie w trybie art. 29 ustawy o kontroli państwowej do władzy, która powołała komisję lub rozpięła przetarg.

2. Brak wystąpienia lub postanowienia, o którym mowa w pkt. 1, w ciągu 14-tu dni od daty zgłoszenia zastrzeżenia powoduje jego uchylenie.

§ 34. 1. Wniesienie sprzeciwu przez przedstawiciela Najwyższej Izby Kontroli powoduje niezwłoczne wstrzymanie wykonania uchwał komisji, z zachowaniem trybu dalszego postępowania, przewidzianego w § 33.

2. O wniesieniu sprzeciwu należy natychmiast powiadomić Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

VII. PRZEPISY KOŃCOWE.

§ 35. Z dniem wejścia w życie niniejszej instrukcji uchyla się ogólną instrukcję z dnia 11 grudnia 1922 r. o sposobie wykonywania kontroli przez kontrolę państwową (Monitor Polski Nr 267).

§ 36. Niniejsza instrukcja wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Monitorze Polskim.